

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

In votum cujusdam de prima parte Theologiæ Moralis à Vincentio Barone
editæ, Animadversio Epistolris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

IN VOTUM CUIJUSDAM, DE
prima parte Theologiae Moralis, à
Vincentio Barone edita;

ANIMADVERSIO EPISTOLARIS

AD EVNDEM.

46. Quandoquidem pro Iustitia & Veritate scribere, laudabile est, Vir Clarissime, quidquid ad utriusque defensionem, circa tuam scriptiorem, seu Votum de Theologia Morali Vincentii Baronis, mihi scribendum occurret, pro tua humanitate, & amore utriusque, quo teneri te, nullus dubito, hic obiter à me adnotari, per modum Christianae animadversionis, æqui bonique consules: omisso inutili proœmio, statim initio, hujus authoris propositum esse statuis, doctrinam Prosperi Fagnani defendere, quæ negat, probabilitatem, idoneam in moralibus humanarum actionum regulam esse; ab oppugnationibus Ioannis Caramuelis. Hoc certe cum veritate minimè consentit; auctor enim, nimirum Vincent. Baro, quidlibet aliud agit, & vix unum & alterum Caramuelis assertum refellit; vix unum & alterum Fagnani argumentum confirmat: longè alium finem sibi proposuit, quem deinde gnævus & sedulus exequitur; nimirum auctores Societatis, eosque præcipuos, atque adeo universam Societatem in crimen doctrinam merum obtentum puta. Deinde, quis unquam dixit, probabilitatem humanarum actionum, regulam esse? regulam humanarum actionum ipsa lex est naturalis, divina, humana; ac proinde aliquid certum & fixum, non creperum & dubium, aliam profectò regulam non agnoscimus, sc. objectivam; præter formalem, quæ est recta ratio, seu rationis dictamen, quo hic & nunc judicamus, ab actione nostra malum & turpitudinem abesse: Sed pergis.

47. Tractatum, inquis, hujus materia ab ipsis principis orditur, quæ sit natura probabilitatis; & quis ejus usus, copiose exequitur; suscepto de industria certamine contra Theophilum, aliosque sententia laxioris auctores, duas opiniones exagitat; alteram Francisci Suaris de confessione & absolutione per literas; alteram de equivocationibus, &c. Utramque luculenter & valde; tum sua causa caret ab invidia, quam illi conciliare nituntur Adversarii, quod omnem probabilitatem ab usu actionis humana submoveat. Quid quæso hæc ad propositum? quid tam luculenter exequitur? impugnat opiniones probabiles; sed quis jam mortalium illam probabilem esse dicit, quæ est de confessione per literas, dudum ab Ecclesia damnatam; cur item ultro illi concedis, hanc esse opinionem Francisci Suaris? cum tamen, ante illum, viginti saltem auctores, iique classici, ut vocant, majori ex parte Dominicani, eam docuerint, & Suares tantum dicat, probabilem videri; nec enim ante judicium Ecclesiæ tam multos auctores, qui eam defenderant, damnare ausus est: sed longè aliud tuus Baro exequitur; cum enim aliqui ex suis usum illum Ecclesiæ in Rituali Romano à Paulo V. per singulare diploma confirmato, de absolutione moribundi præscriptum impugnassent, & hic ferre non potuerit, à

Jesuitis ea de causa impugnatos fuisse, novas tragædias hic excitat, mille fallitates jactat, & imposturas, præter convitiarum colluviem, Suarii, aliique, atque adeo toti Societati aspersam; & sic, ut ais, propositum suum luculenter & valde exequitur; immo propositum oppositum; quis enim neget, opinionem illam longè probabiliorem & tutiorem esse, quæ Rituali Romano suffragatur, & docet, moribundum in eo casu absolvendum esse: quis neget, in Sacramentorum usu, formulis ac ritibus ab Ecclesiâ præscriptis, standum esse: hanc autem sententiam Baro cum paucis illis impugnat, & Rituale Romanum elevat, non defendit: igitur probabiliorem doctrinam, immo ne probabilem quidem; illius igitur propositum non es assequutus. Quod verò pertinet ad equivocationes, & mentis restrictiones, non jam probabile, sed omnino certum est, illas adhiberi posse, cum tuis scilicet adjunctis, quæ à nostris auctoribus apponuntur; en tibi casum; ad Confessarium, apud quem peccata deponis, gravia, levia, perinde est, non nemo procaciter accedit, & ab eo sciscitatur, an hoc, vel illud peccatum ex te audivit; quid quæso prudentem Confessarium facturum putas? aperiet fortè: ablitam horrendum sacrilegium; silebit omnino: at qui tacet, consentire videtur; reponet, se tenet sigillo? ex hoc statim ille procax colliget, rem ita esse, quid igitur restat, nisi ut rotundè neget, tale peccatum à se auditum, cum hac mentis restrictione, ut aperiat: ita Franciscus Assisias piè respondit licentibus ex eo querentibus, utrum reus illac transiisset, immissa manicæ manu, hac minimè transiisset; quæ mera equivocatio fuit in voce hac: itaque quotiescumque interrogati rem aliquam aperire non possunt, sine offensa, scandalo, periculo, recta ratio jubet, ut equivocatione, vel restrictione mentis utantur.

48. Quomodo verò sua causa Baro caveat, non video; cum ne quidem adstruat probabilia; quare non est, quod timeat, ne quis ab eo certa exigat; nec apte, ut dicis, explicat naturam probabilitatis, quam ita confundit, ut iuxta illum, idem sit probabile, quod improbabile, & verisimile; ac proinde æs inauratum, aurum esse, probabile sit, & hæresis, quæ petulanti hæretico verisimilis est; verè probabilis censetur: sed quisquis naturam probabilitatis ita explicat, à vera probabilitatis notione longè aberrat, quæ præter verisimilitudinem illam, grave rationis momentum postulat, ad persuadendum, quod si vel leve est, vel nullum, restat quidem verisimile, non tamen probabile. Unde non erat, quod definitiones probabilitatis faciles atque receptas hic auctor rejiceret, quas vel non intellexit, vel à se non intelligi dissimulavit: omnes Theologi Morales & Scholastici hujusmodi probabilitatem averfuntur, uti Baro illam definivit, quia in hoc sensu, quolibet hæresis, quamvis horrenda & impia, alicui verè probabilis esset, quia verisimilis: itaque non tam strenuè Baro se gessit, ut prædicas, nisi fortè illa convitiarum & calumniarum sanies, quibus charas suas fœdavit, pro certis novæ hujus Theologiæ pronunciatis habeatur.

49. Deinde ad summam illius doctrine descendis, aisque, ab eorum bifariam dividi nimirum in eas, quæ speculative sunt, sistuntque in veri cognitione, nulla inde ad mores ordinandos respectu; & in his liberam, inquis, opinionem, etiam minis probabilem potestatem relinquit; & in eas, quæ pertinent ad mores, & incidunt quæstio de servanda lege, in quibus, illam dumtaxat, quæ sit pro lege,

ac proinde tutior est; permittit, modo opposita non
 sit longe probabilior; nimirum excessu notabili,
 cum re Sacramentorum, quæ sunt de necessitate
 mediæ, tum etiam in aliis, quæ sunt de necessitate
 mediæ, in quibus ignorantia ad impuritatem
 pertinet. Rem istam non eo, quo par erat, mo-
 do explicavit, quare nimirum quicquam non
 videtur, si tibi forte imposuit; primò inepta est illa
 ratio, in qua speculatur, & eas, quæ perti-
 nent ad mores; cum multæ sint practica; quæ ad
 mores non pertinent, ut omnium artium objecta;
 deinde speculatur, quæ ad mores spectant, ut
 deinde de virtutibus, immo & demonstrat
 deinde de virtutibus aliqua proprietas demonstratur;
 sed hæc omittit, quia fere scholastica: illam porro
 quæ stat pro lege, nullam quæ sit contra legem opi-
 nionem admittit; hæc nisi monstra sint, quid sit
 rationem admittit; non video, nemo enim, nisi amens sit,
 opinionem ullam probabilem reputat, quæ sit con-
 tra legem; immo ideo actio mala est, quia contra le-
 gem; fallens igitur cum Barone tuo, quod à Proba-
 bilitate, ut vocas, actiones contra legem permitti al-
 teras, nimirum probabili opinione fultas; toto caelo
 erras, vir clarissime, negamus enim, esse legem, pro
 actionibus, pro quibus stat verè probabilis opi-
 nio: exempli gratia; en tibi legem, non occides, si
 aliquam sui defensionem, alium quispiam occi-
 das, contra legem esse non dicimus; lex enim illa
 intelligitur, non occides injustè; alioquin lex ipsa
 obrogatur; quisquis autem vel auctoritate publica,
 legem, vel privata ad sui defensionem, cum mode-
 rate inculpate tutele, alium occidit, injustè non
 occidit; si porro dubium sit, an iusta, vel injusta sit
 ratio, tunc profectò est, occidere hominem, ut gra-
 vium rationis momentum esse oporteat, quæ
 non per se, actionem iniustam non esse, longè
 gravius, quod persuadet oppositum; nullus pro-
 babilis Theologus secus sentiat; unde tota ruit Baro-
 nis, qui rem hanc non capit, sed protius confundit,
 ita, ratiocinatio; dixi, longe gravius opposito, in
 alio actionibus, quæ proximum privant re
 qua magni momenti; secus verò in iis, quæ nul-
 lum damnum fieri possunt; in quibus, modò
 rationis momentum suppetat, non leve quie-
 rit, sed grave, quod me ad prudentem assensum
 non, licet gravius sit ad oppositum, ut iure meo,
 hoc colligo, legem non esse; verbi gratia, ita fa-
 pte est aliquis die jejuniis, etiam culpa sua, & eo
 deinde industria peccavit; certè dum sciens, &
 non in eas angustias se conjecit; non tamen
 precum jejuniis, hominem in eo statu positum
 obprobrat; igitur in eo casu jejunare, non stat pro le-
 ge pro eo casu lex non est; si verò dubium sit,
 non prudenter judicem, ex gravi scilicet motivo,
 periculi futurum incommodum, si in eo statu jeju-
 nare, quamvis gravius sit in oppositum, ut prudenter
 tunc ac pronuntiare possum, grave fore illud in-
 comodum, ita prudenter dicere, pro eo casu, jeju-
 ni legem non esse; nec dicas, oppositum tutius esse;
 quæ verà stante illo judicio prudenti, tutius est,
 cum illud alteri non imponere; nec enim teneor im-
 ponere obligationem alteri aliquid solvendi, nisi
 teneor eam, illud ab eo debere.

Quod verò addis de ignorantia, quam dicis
 de necessitate mediæ, quæ sunt de necessi-
 tate mediæ, secus verò in iis, quæ sunt de ne-
 cessitate mediæ: rem, alioquin clarissimam, con-
 tradicis, nempe intelligis ignorantiam illam, quam
 culpam vocant, quæ certè non modò eximit

pœnæ, sed culpæ; non modò in iis, quæ sunt de
 necessitate præcepti, verum etiam in iis, quæ sunt
 de necessitate mediæ; quisquis enim ignorantia in-
 vincibili laborat, culpæ eximitur, si in susce-
 ptione Sacramenti, si in quolibet alio; equidem
 si quid desit ad substantiam Sacramenti pertinen-
 s, ignorantia Sacramenti non supplet effectum; illud
 tamen non imputatur ad culpam, si dicta igno-
 rantia invincibilis est. Hæc igitur ad rem probabilitatis
 nihil facit, nec ullus Theologus dixerit unquam,
 opinionem probabilem esse, ut materia, vel forma
 probabilis Sacramenti ab eo adhiberi queat, cui certa
 suppetat; Sed bonus iste Baro, cum multis aliis, qui
 rem hanc non capiunt, materiam, aut formam pro-
 babilem Sacramenti, medicamentum probabile, jus
 probabile alterius partis, ab opinione probabili non
 distinguunt; illud etiam, quod dicis, de minus tuta,
 non facit ad rem, quia quisquis cum recto dicta-
 mine rationis operatur, tunc operatur; quod re-
 verà dictamen, seu judicium practicum, certum
 ex opinione merè probabili sequitur; quid autem
 magis tutum esse queat, quam si certò peccatum ex-
 cludatur?

51. In eo, quod Suar. & Theophilus inter laxiorum
 opinionum auctores numerat, suffragari non debue-
 ras; centenas, imò millenas in re morali sententias
 facile appellare possem, in quibus Suar. nimiam an-
 tiquorum, Summistarum præsertim, laxitatem casti-
 gavit: quod ad Theophilum spectat, quam sit auste-
 rus & severus, te minimè latere potuit; utpote qui
 aliquot illius libros evolveris; quantum Ecclesiasti-
 corum, erga res terrenas, affectum, in eo libro,
 cui titulus, *mala de bonis Ecclesia male captatis*, &c.
 Quantum Regularium ignaviam, avaritiam, ambi-
 tionem, invidiam, aliaque hujusmodi exagitet, in va-
 riis opusculis, non est profectò quod dicam, cum res
 per se ipsa pateat: quod demum illam esse dicis, cum
 Barone tuo tutiorem sententiam, quæ stat pro lege,
 ac proinde necessariò tenendam, tibi dare non pos-
 sum; immo hanc Baronis, & tuam assertionem pe-
 riculosam, ac proinde parum tutam esse demonstro;
 demus enim, tenendam esse, & quemlibet, etiam si
 gravissimis rationibus ductus, judicet, in hoc, vel illo
 casu, legem non obligare, non tamen absque aliqua,
 levi saltem formidine, cum res omnino certa non sit,
 demus, inquam, teneri vestra illa sententia; quid fa-
 ciet miser in hac perplexitate? in qua proprio judicio,
 quamvis alioqui gravissimis rationibus fulto repu-
 gnare cogitur, centies profectò & millies, hoc errore
 ductus, sic enim appellare liceat, ille peccabit; fieri
 enim non potest, ut secum ipse, & cum sua ratione
 pugnet semper, & vitam degat in tanto rigore: vio-
 lentum enim diu non durat; ex quo certè copiosa
 noxarum seges pullulabit; igitur de sua salute parum
 tutus est. Præterea, si res attentè consideretur, sæ-
 pe accidet, ut duæ leges sibi invicem opponantur;
 sit enim lex jejuniis, qua fortè aliquem, etiam cum
 gravi sanitatis detrimento teneri, dices; quia licet
 eum non teneri, gravissima rationum momenta per-
 suadeant, pro lege tamen, cum res certa non sit, om-
 nino standum est; sed quid, si huic aliam, naturæ
 scilicet legem opponat, qua homo teneri propriæ
 salutis & vitæ consulere; quid tandem miserum il-
 lum inter illas duas leges colluctantem facturum esse
 putabis? mille hujusmodi exempla suggerere possem,
 ex quibus perspicuè sit, quàm multos in manifestum
 salutis discrimen illa Baronis opinio conjiciat; unde
 liquidò constat, minus, seu parum tutam esse; ac pro-
 inde etiam juxta Baronis mentem ablegandam, præ-
 terquam

terquam quod illa opinio non minus probabilis modò, verum etiam improbabilis est, cum illi opposita certa sit, ut jam aliqui demonstrant, quorum demonstrationes Baro tuus, vel non percepit, vel percipere noluit: inde verò rigidos ac severos Theologos à mollioribus distinguimus, nec enim ideo illi severi dicuntur, quod illam Baronis sententiam teneant; absit, ut hoc iis imputemus; sed quod aliquas opiniones, ut verè probabiles non admittant, easque ab usu & praxi removeant, quas alii paulò molliores suo calculo probant. Poterat quidem Baro ita se gerere, exemplo Comitoli, & aliorum, argumentis pugnare, non convitiis, ac referre fideliter illorum auctorum sententias, quas refutandas suscepit, non verò affingere, & imponere auctoribus, per intolerabilem calumniam: at regulam illam suam universè adstruere non debuit, quæ tecum ipsa pugnat, & probabilis non est; frustra autem verba & phrasès multiplicat; nam semper diximus, æternum quæ dicemus, opinionem verè probabilem legi minimè opponi; eamque tutissimam esse, cum ne minimum quidem peccandi periculum relinquat: si hæc Baro ponderasset, & tu ipse percepisses, non adeò facilè contra Probabilistas pronuncias; frustra enim disputatur, utrum opinio verè probabilis sit tuta & secuta; quod non jam probabile, at certum esse demonstramus; quamquam prudenter disputari possit, utrum hæc aut illa opinio, verè probabilis censenda sit.

52. Addis præterea, dixisse aliquos, ex tanto rigore, Dei præcepta impossibilia reddi, quæ est Calvinistarum hæresis; sed hanc invidiam, inquis, à se auctor, & à Tagliano operose conatur amoliri, & longè sedtorem in adversam partem transfert, nimiam scilicet peccandi licentiam, liberius in Dei legem arbitrium, disciplinam omnem solutam, & stratum ad Atheismum viam; quamquam, inquis, non malem Caramuelis voluntatem, sed mentis errorem reprehendit: quod Baronis sententia legem interdum impossibilem reddat, ex dictis hucusque manifestum est; cum fieri moraliter non possit, ut in prædicto legum oppositarum conflictu homines, quibus gravissimis rationum momentis persuasum est, non teneri se, aliquid facere, vel omittere, ob speculativum dubium levioris momenti, quo teneri se, non judicant quidem, sed formidant, in eam partem semper inclinent: demus enim, aliquando id fieri, vi quadam imperii voluntatis, violentum tamen, ut dixi, diu non durat; unde sequitur moralis quedam peccandi necessitas; ac proinde divina præcepta interdum fieri moraliter impossibilia; quod licet doceant Novatores, etiam de physica impotentia, aliud tamen erroris sui principium habent, nimirum interioris gratiæ defectum, quæ ad præceptum implendum necessaria esset: in hoc tamen, istorum reformatorum aliqui cum iis conveniunt, & Baro tuus eò satis inclinat, quod ignorantiam divinæ legis invincibilem, nullum à culpa immunem reddere velint; quod unum est ex præcipuis Novatorum Axiomatis, ex quo sequitur, necessitatis peccatum, in tertia propositione ab Ecclesia damnatum: quomodo verò hanc invidiam, seu potius notam ille auctor, cuius conatum laudas & exornas, à se amolitur, ostendere debueras; sed prudenter omisisti, cum reverà ostendi non possit; nempe illa Baronis regula in moralem peccandi necessitatem degenerat, ut luculenter ostensum est; quod autem non sine approbatione tacita, ut verba tua sonant, & præ se fert ora-

tio, sedtorem notam ab eo nobis inustam fuisse dicis, toto celo erras; nos libertati consulimus, & hominis arbitrio, auxiliis necessariis instructo, quod tamen aliqui nodis & vinculis ferreis tam arcte stringunt, ut magis timendum sit, ne in Alcoranum illi, vel Calvinismum potius inclinent, quam in Atheismum nostri; crede mihi, nulla iis timenda peccandi licentia, qui intra fines veræ ac germanæ probabilitatis sese continent; ut enim virtuti contraria non est, ita nemo, qui prudenter agit, peccare censendus; ille autem prudenter agit, qui assensum iis præbet opinionibus, quas gravissima rationum momenta persuadent; nullam enim aliam probabilitatem admittimus, nisi quæ gravi, & ad prudentem assensum sufficienti motivo polleat, ac proinde nec legi, nec rectæ rationi adversetur; atque adeo omnia, quæ opponuntur, argumenta probabiliter solvantur: ita omnes sentiunt, Barone licet tuo frustra refragante; nec enim hæc duo, ut nugatur ille, sunt synonyma, nimirum, probabilis & prudens assensus; cum reverà fieri possit, ut prudens sit, & probabilis non sit, qualis est actus certus & obscurus, seu divinæ fidei, seu conclusionis Theologicæ, vel ab eo factus, qui per errorem, grave momentum esse putat, quamvis alioquin grave motivum desideretur: hæc igitur synonyma non sunt; nam licet omnis assensus verè probabilis, & talis reputatus prudens sit, non tamen omnis prudens probabilis censetur; quare nemo neget, qui rem hanc capiat, illam opinionem esse verè probabilem, quæ gravi motivo nititur, ad prudentem assensum sufficiente, idque citra certitudinem: Hic autem distinguere noluit, aut nescit, iudicium speculativum à practico; opinionem verè probabilem, ab ea, quæ per errorem cuiuspiam probabilis videtur, certam probabilitatem, à dubia; opinionem ipsam, ab usu, vel electione opinionis, aliæque huiusmodi, quæ ab eo fuerant distinguenda? O utinam huiusmodi probabilitatis legibus homines starent, utque juxta probabiles opiniones viverent, qui adeo vehementer in probabilitas invehuntur, & ne à præsentis argumento discedam, dic mihi, sodes, (& hic tuam fidem) an probabilem & tutiorem reputas istum Baronis agendi modum, qui religiosissimis hominibus, literatura & vitæ sanctimonia longè illum superantibus tam immanem convitiatorum omnis generis colluviem aspergit, & Suarem, Bellarminum, Vasquium, Salmeronem, omnes de re literaria, & de Ecclesia optimè meritos, ut Christianæ disciplinæ, & morum corruptores, ut corruptelæ, & peccandi licentiæ patronos traducit; Episcopum, ingenio & doctrina pollentem; quis enim hanc laudem Illustrissimo Caramueli derecitet? ut hominem nullius fidei, intellectus perditum, si non voluntatis, & inclinantem in Lutheranismum & Atheismum; qui dixerit fratri suo, *Racha vel satue*, reus erit concellii, iudicii, gehennæ; quid verò de illo, qui longe peiora & acerbiora, non fratri suo, sed patri? Sunt enim Episcopi in Ecclesia Patres, illum non reum modò, non dices, sed meritis laudibus & elogiis cumulabis; miserum Theophilum, ut monstrum horrendum, ingens traducere, & tot convitiis proferre, quot onomasticon maledicentiæ vix continet, Barone enim utriusque libri auctorem esse constati; an id fortè pro lege stat? peccavit Theophilus, demus hoc, nimirum actore stylo scripsisse, & non nulla in adversarios ludicra & paulò acerbiora illi excidisse; refelli poterat atque retundi, etiam acti-

tem, cum aliquibiles atconviriorum plaustra in-
gent in oculis hominis jam vita functi, inani
sunt exire, quod libri Guimenii auctor et for-
tem ramen oppolitur notorium sit, an for-
tissimè digna, & juxta tridictoris & restaura-
tione pectus, Theologie leges à Barone tuo ge-
nè, dicta, scripte & predicabis : Diu meliora, nul-
lus sapientem hominem hucusque reperi, qui
atque Baroni scribendi modum gravioris culpæ non
argueret ut sit, doctissimi illi viri, Suarez, Bel-
larmius, Valguisus, Salmeron, & alii, quicquid
nosse nos obgenat, in præclaris illis suis doctri-
nis argumentis, æternum vivent apud posteros : in
Bellarmini articulum, aut Suariz disputatione,
quæ tam cunctos Barones, cum tua bona ventis,
quæ cunctis quique pluri faciunt : quod verò ad
Theophilum attinet, is certè pro convirio-
rum, concumularum, caluminiarum & dirarum
plaustris, nihil nisi librorum plaustra reddere potest,
quæ trahe ingente Barone, maximo semper erunt
omnibus & instructioribus Bibliothecis ornamen-
ta. Leoni mortuo insulant, cujus, si viveret, um-
bram merent.

pergens deinde panegyri potius, quam cen-
suræ. *Malta*, inquit, *argumenta ex scripturis*, & *S.*
Bartholæus, ratione naturæ, in causâ sue presidium, ad-
ducit, quæ *gravi* & *frenis* suspensum cum indulgen-
tiâ Philosophia bellum gerit: *gravior*, inquit, &
Græci, sed quælo te, num saltem unum ex his argu-
mentis, ad te spectem, vel leviter indicare debue-
rim? ego vero omni asseveratione affirmo, & fan-
tasia, nullum profer, quod ego proferri argumen-
tum prædico, quod probandum suscepit; re-
pudicet illam, tenendam esse, quam suprà co-
proposuimus. Ita enim Scripturarum & Patrum
testimonia naturalia decreta, id unum duntaxat
citant, nimirum, peccandi periculum fugiendum
diximus, (inquit), & humano affectui plus æquo
inducendum, certam, non dubiam con-
ditionem esse debere; nihil aliud, ita me Deus amet,
quæ nulla evincunt: hæc autem quid ad nos quid
cum probabitur, quæ omne peccandi peri-
culum, omne ad dicamine concitandum dubium, om-
nino à iudicio illo practico formidinem arceat? *P.*
Num quæpiam opinio certam possit reddere
noticiam, verè probabilis non est ne jam multi
construant. Sed *Baro tuus*, vel non intellexit,
vel nonne dissimulavit, hic tamen *gravior*, in-
quit, *frænas bellum gerit*, quamvis quod probandum
tamen non probet, & nihil potius concifiat, sed
perdat. *Adabaratur* more, & id tandem cum illo
proferens defendendum suscepit, evincat, (si tamen
iustitiam) conscientiam certam esse debere, quod ni-
hil aliud. Altemum vocabulo, quam *vitiis*
disputat Philosophia, perdat illam, quam *Baro* im-
pugnet, honestate debueras, finem ex te quærerem,
quædam viciis à iohominibus didiceris, qui te
proferens omnemque virtutem formate conati
sunt non ita facile responderes.

quid, inquit, expendit Baro, sententiam Probabiliter notatam esse, antiquis Patribus, & antiqua Imperatorum; eodem jure, dicere, rectam esse, & prudentiam antiquis incognitam fuisse; quod enim homines fuerunt, uti nos sumus, eadem tunc leges divinae principia & praecepta, eaque facimus, ab us gestis sunt; meliora inter, ab aliis peiora; nemo in his mihi non suffragatur, quin Hylotum peregrinum non fuisse; & verò singe

que à nemine in suspicionem erroris ulla ex parte vocetur. Cum magnam vim eruditionis, sacra præsertim, ut par erat, in hoc opere non inveniam; fingis haud dubiè: quid enim illud tandem? à Wendrockio, aliisque ejusdem furfuris hominibus nonnulla excerptis, quia scilicet eandem cum eis molam versat, & eandem causam agit contra Jesuitas; nihil tamen ex Conciliis reconditum, ex Patribus purum & limpidum, hic reperio. Quid enim purum ex illa Wendrockii colluvie profluere potuit? *Solidam & profundam* appellas, quæ nihil nisi verba præ se fert; in his parum, ut video, versatus es, qui pro solida & profunda eruditione, inanem, futilem & levissimam hujus hominis garrulitatem, quæ nihil boni & docti succi continet, accepisti; sed laudare voluisti, etiam immerentem; crede mihi, levioris armaturæ hominem illum reputant, quotquot rerum illarum periti habentur: *Sanam*, demum, & *puram doctrinam* vocas, à nemine in suspicionem erroris vocandam; itane insigne illud maledicentiæ specimen, quo vix in hoc genere nobilius invenies? attentè dubio procul omni librum non legisti; alioquin multos in illo errores observasses, si tamen versatus es in dogmaticis; aliquot tibi suggero; vide utrum illos stomachus viri Catholici concoquere possit. I. Probabiliores sunt Hæreticis sui errores, veris fidei articulis. II. Argumenta contra fidei articulos probabiliora sunt ipsis articulis. III. Simplex libri, qui tractat res Theologicas, approbatio, majoris roboris est, quam illa, qua Rituale Romanum, singulari diplomate, Paulus V. munivit. IV. Censuras Ecclesiasticas res minutiores vocat. V. Multa spargit contra Theologos, & Soneinianos, & Wendrockium defendere videtur, quasi hic absolutus fuerit, per confixionem Apologiæ Theologorum moralium. VI. Theologos morales omnium Hæreticorum pessimis deteriores esse scribit. VII. Dixerit negat ex generali consensu Ecclesiæ & recentibus Pontificum decretis, de re aliqua divina fide credenda, quæ in Scriptura, vel traditione explicite non contineatur, argumentum contra Hæreticos duci posse. VIII. Negat, fidei dogmata recens declarata antiquis paria esse. IX. Vult, licitum non esse, novo argumento uti contra Hæreticos. Illud etiam addere possem, quod habet, pag. 73. Curatos scilicet Parisienses, potestatis amplitudine in subditos, inferiores non esse inquisitoribus Italiæ, nimirum eminentissimis Cardinalibus, Reverendissimis Commissariis, &c.

58. Quid in his omnibus spectet, satis perspectum est; timet enim causæ suæ, in quibuldam controversiis communibus; & certus sum, eum non stare pro auctoritate Papæ in definiendis fidei controversiis: nisi porro hæc, quæ obiter adnotavi, erronea sint, quid si erroneum non video; *puram* tamen illius doctrinam, & ab omni errore immunem esse declaras; sed hæc homini, qui in palestra Theologica diu non sudavit, facile condonanda esse putarem, nisi ea impensè & affectatè laudares, quæ toti Societati probro vertuntur; & verò si fortè, præ nimio in illum affectu, quem dissimulare non potes, perperam ab eo scripta notare reculas, non erat profectò, quod ea tuo calculo probares: frica, scabe quantumlibet, Baronem tuum; sed quæso, parce aliis, quos immanibus convitiis & diceriis laceravit. Pergis deinde.

59. Versatur ille, inquis, in argumento, ordinatè, distinctè, perspicuè; tanti est, immoderato duci studio, & affectu laborare, nullibi enim major confu-

sio, perturbator tractatio, obscurior lucubratio, nullus hic ordo, nulla rerum & argumentorum distinctio, nulla connexionis series consequentium cum antecedentibus, at sempiternus horror inhabitat; omnia tamen ordinata, distincta, perspicua tibi videntur. Ita olim Nero Urbis incendio, & maxima illa rerum omnium perturbatione, tanquam amœnissimò spectaculo recreabatur. At si præ nimio & cæco affectu, crassissimos errores, quos in hoc opusculo lugemus, potius quàm legimus, non vides, quid mirum, si virtutes illas, quas nullus in eo videt, per amicum somnium videre tibi videaris; tenebras non vides, quibus obscuratur, & lucem adspicis, qua minime illustratur: sed quæso te, perge porro.

60. Et quod, inquis, non ita facile reperias in alii Theologi nostri temporis, elegans & politus in primis est; adhibet autem ornamenta dicendi, quæ orationi suæ, non venustatem, aut leporem, sed dignitatem & majestatem conciliant; detinetque suavitatem suam lætorem, ne à summa argumentorum austeritate & tristitia offendantur, &c. De hac fortè laude rectè judicare poterat; nec tritum illud hic locum haberet, ne futor ultra crepidam, non tamen optimè judicasti; affectatè quidem stylum tersum & politum hic auctor; non tamen assequitur, nulla in eo dictionis amœnitas, clariendo, limpiditas, cuncta violenta, & vi quadam disposita, ex quo summa quadam obscuritas, quæ non dignitatem & majestatem, sed molestiam atque horrorem legentibus conciliat; ad petros omnes provocho, nec enim crede mihi, desunt, qui rerum istiusmodi peritia tibi non cedant; unde nec eloquentiæ, sed maledicentiæ cum ampullata quadam verborum conjunctæ, quæ plurimi, ut tute scis, præsertim adversus Jesuitas, non cetè divino instinctu delectantur, egregium specimen edidit, in quo non suavitatis illa, quam prædicas, sed perpetua satyra, non orationis lumina, sed convitiis spicula, non figuræ & ornamenta dicendi, sed calumniarum colluvies, sarcasmi & scommata, aliæque hujusmodi spurcissima ferocientis animi, stylique furentis recrementa congeruntur. Multi Theologi, scio, hunc feribendi modum, aut cetè parum Latinum adhibuerunt; itares tulit, nec enim Doctor Angelicus, D. Bonaventura, Albertus Magnus, Scotus, aliique Scholarum Principes, Ciceroniani fuerunt; non desunt tamen, crede mihi, qui quantum rerum illarum subtilitas & obscuritas patiuntur, de Theologia Latine & eleganter scripserunt; centenos appellare possem, à quibus fortè discendo esses, si res postularet: accedit, quod Calvinus etiam, Melancthon, Erasmus aliique latinissimè scripserunt, qui tamen hoc nomine à gravissima notam munes non sunt.

61. Vna, inquis, desiderari videtur alicubi modesta laus & in inspectandis adversariis continencia; nam interdum à nimio partium studio ita abripitur, ut in scommata & convitia prorumpat, Christiano & religioso scriptori non usquequaque convenientia, quamvis alioquin multo sale urbanitatis illa condit. Hic tandem scribis, ut decet; tuas partes agis & implēs; acceditque ad veritatem, sed tibi contradicis; paulò enim antè dicebas, summum in auctore isto elucet pietatis studium & honestatis; an fortè pietas & honestas in convitia & scommata prorumpunt? an nimio partium studio abripiuntur? hæc tamen, quæ verè dixeras, mox studiosè immisuis, alicubi, inquis, quasi verò non ubique passim; illud in me suscipere non dubito, ut hujusmodi fœces ad quamlibet

movere; ita Wendrockius, ita Molinaus, imò ita ipse Calvinus se gessere; isti adversus Catholicos, ille adversus Jesuitas; hanc esse lanienam conscientiarum, animarum carnificinam, & plusquam Turcicam peccandinecessitatem: si quis, inquam, ex Adversariis, hoc argumenti genere Baronem tuum impeteret; diceret fortè, hæc ab illo sine causa suæ prodictione omitti non potuisse: imò vel inde causam suam Baro prodidit, atque perdidit, quod tam falsa, tam absorta, tam horrenda, contra viros omni literatura & pietate præditos, quæ omnem omnino fidem superant, effutire non dubitatit. Pergis porro.

65. In ceteris autem dictis, quæ excusari non possunt, subleat plurimum hunc auctorem, suscepta causa bonitas, quæ nullum hactenus graviolem ab Ecclesia censuram passa est, cum contra adversam magna ex parte à proxima S. Inquisitionis decretis fractam & debilitatam videamus, quo sine dubio justior sit scribentium adversus eam indignatio. Vix poteris melius, in tui Baronis gratiam, aut elegantius perorare, sed ante omnia vellem, ut ea convitia, quæ non possunt excusari, ab iis, quæ, ut ais, excusari possunt, mihi distingueres; nullum enim mihi, ut dicam quod sentio, discrimen intercedere videtur: & si unum ex his excusetur, cur aliud ex aliis excusandum non sit, nec video, nec capio: illa, inquis, in doctrinam, hæc verò in doctrinam auctorem cadunt: bellè. quasi verò gravissimum convitium non sit, doctrinam hæreticam auctori cupiam religiosum per calumniam asfingere; Baro negat à se asfingi, quia talem reputat; pari modo, adulterium, furtum, aut sacrilegium cuilibet asfingere possum: & statim atque dixerò, me ita credere, ab omni culpa immunis evado: sed profectò ita esse Baro non credit, nec enim adeo rerum imperitum illum reputamus; sed ut dicam quod res est, viro gravi per fas & nefas placere voluit, quo etiam ipse teneris studio, ut illius auctoritate fretus, quæ certè valet quamplurimum, adversus Jesuitas, in quos plusquam immortalis odio flagrat, quælibet infanda, impune in lucem edere posset; cujus certè rei libri ab eo editi plenissimam faciunt fidem: hujus tamen causæ bonitatem altè prædicat, bonam causam vocat, an fortè per antiphrasim, vel ironiam? quia contra bonos & optimos viros suscepta est: at si bona est, mundus universus dedocendus est, qui tenuit hactenus, & credidit, prudenter agere, licitum esse; ille quippe prudenter agit, qui secundum opinionem verè probabilem agit; tot sancti viri, quos æterna in cælis beatitudine frui piè credimus, agendi præcipientes, & in orbem detrudendi, qui doctrinam illam tenuerunt, docuerunt, publicarunt.

66. Sed illa, inquis, Baronis sententia nulla graviore censura ab Ecclesia notata fuit; noli, quæso, tuba canere ante te, nec triumphum adornes, ante victoriam; sat citò, si oportund, in Molinaeo, aliisque censuris jam prælusum est; non est vestrum, neque nostrum, nosse temporum momenta, quæ Pater seu mater Ecclesia in sua potestate posuit. Quod autem dicis, doctrinam illam nostram, quam Baro impugnat, proxima S. Inquisitionis decretis confixam fuisse; falsissimum est, & luculenter hallucinatus, numerum appellare debueras; nullibi sanè damnatam lego, hanc propositionem, opinio verè probabilis rita est, ac promde licita; damnavit quidem S. Congregatio nonnullas opiniones singulares, sive quia verè probabiles non sunt, sive quia illarum usus perniciosus, aut periculosus esse videtur; sic

enim aliquas propositiones damnare, seu prohibere solet Ecclesia; quo reverà cessant esse probabiles; si fortè antea probabiles censebantur; decretum enim Ecclesiæ opinionem reddit improbabilem; at verò propositionem illam supra enunciatam, in genere scilicet, aliquando ab Ecclesia damnandam esse, ut dicam, quod sentio, non crediderim; ut ut sit, doctrina illa, quam Baro impugnat, nunquam, saltem huc usque, damnata fuit; nec proximis, ut ais, Sanctæ Inquisitionis decretis fracta & debilitata, unde justior reddatur scribentium adversus illam indignatio: ceterum unum te monitum velim, ex quadraginta quinque illis propositionibus, à Sacra Congregatione confixis, vix geminas, uni ac alteri Jesuitæ excidisse, reliquas omnes aliorum esse, cujus obligationis, quam si jubeas demonstrandam suscipio, Baronem tuum certiorum facere poteris, eique proxima illa decreta gratulaberis; ut autem acerbum Baronis stylum defendas, aliquot exempla conges, Pauli scilicet, qui Petro in faciem obstitit, quareprehensibilis erat; SS. Patrum adversus Origenem, adversam famam meritum, inquis, aliena culpa, Hieronymi adversus Rufinum, à Gelasio Papa deinde laudatum; Nazianzeni adversus Maximum; Bernardi adversus Petrum Abailardum, SS. Thomæ & Bonaventuræ adversus Doctores Parisienses; cuncta hæc bonus Theophilus citato loco, tibi suggessit; sed quid quæso hæc ad Baronem? de conflictu illo Petri & Pauli, varii, varia; Hieronymus & Augustinus quæstionem hanc egregiè discussuerunt; sunt qui uni, sunt qui alteri, pro diverso genio adherent; sed hæc nihil ad rem; præterquam quod juxta textum Græcum, & Hieronymum, in epist. ad Galatas, cap. 2. non legitur reprehensibilis sed reprehensus; hæc ad Gelasium contra Origenem, Maximum, Rufinum, acriter Patres memorati scripserunt, ut scilicet à pravis eorum dogmatibus Catholicis deterrerentur; omittere poterat id, quod dicis, Origenem aliena culpa infamatum fuisse; ab Anastasio Papa Origenis errores damnati sunt, & à Concilio quinto generali, quod minime ignorare potuisti: damnari autem à Papa, & à Concilio œcumenico illum hominem, qui aliena culpa reus sit, durum profectò dictum est: Gelasius quidem Rufinum religiosum appellavit, nimirum Religiosi instituti hominem, Hieronymi tamen sententia contra Rufinum lata standum esse pronuntiavit. Bernard. Abailardum insectatus est, ut periculosam novitatis & peregrinarum vocum in Theologia inventorem; SS. Thomas & Bonaventura Guilielmum à S. Amore, ut notorium nebulonem, & Evangelicæ regulæ impugnatores, acriter, ut par erat, refutarunt; isti quidem nondum ab Ecclesia Hæretici declarati fuerant, eorum tamen Hæreses sanctissimis illis scriptoribus perspectæ & crassi errores competè jam erant; cujus rei recens exemplum in tuo Sciopio tibi suggerere possem; quid porrò simile Baro in Jesuitis habere potuit? nisi fortè cum quibusdam, illos hæreticos esse dixerit; at summæ gloriæ ducunt, atque honori, ab iis Homines haberi hæreticos, quorum Hæreses & blasphemias Ecclesia damnavit, quique propria sua, non aliena culpa, famæ perditionem passi sunt, quod tamen de se prædicare non cessant, æquè ac tu de Origine, cujus defensio cuidam recentiori magno stetit, cujus liber in hunc finem editus à S. Congregatione nigro Theta notatus est: ceterum Jesuitas tibi sanè plurimum obstruisti, quos in Hæreticorum classem retulisti, quod certè risu potius & sibilis, quam alio refutationis genere refellendum esse duco. Sed in Carationis genere refellendum esse duco. Sed in Carationis genere refellendum esse duco. Sed in Carationis genere refellendum esse duco.

muelm,

causæ eventum pendere dixeris, quasi verò tali defensore indigeat, qui alios ultrò defendit: Præterea non est, quod seâ Jesuitis Fagnanus defendat, qui adversus illum, ne apicem quidem unquam scripserunt: cur ergo Baro, ut Fagnanum defendat, Jesuitarum Coriphæos, atque ad eodè universam Societatem scdissimè proscindit? ita de Fagnano sentio, ut hunc Baronis modum suo calculo non prober; & ipsi graviter succensere debeat, quod ejus doctrinam, non argumentis, sed calumniis, imposturis, convitiis & falsitatibus defenderit: æquior est Fagnanus, quàm ut aliorum detrimenta in sua lucra convertat, & sanam doctrinam, quam profiteri se putat, vanis Baronis tui declamationibus fulciendam esse putet; cum bona causa, mala & iniqua defensione corrumpatur potius, quàm defendatur: quod dicis de incendio illius in hanc causam studio, vix crederem, nisi apud me is esses, cui fides à me habenda sit; nempe ut secundum hominem loquar, è te potius Fagnani esset, ut Baronis liber configeretur; sic enim causa unius ab alterius causa dirempta esset; cum alioquin timendum sit, ne hujus libri refutatio, quam nostri desiderari nunquam passuri sunt, in Fagnanum aliquo modo refundatur: præterquam quod, de viro juris peritissimo, nihil nisi quod justum sit statuere debemus; & quamvis incendio in causam studio sit, non tamen injustam sententiam extorquere sibi proposuit; quid porro decernant jura, & regulæ Judicis, contra libellos famosos, & libros felle potius, quàm attramento exaratos, nesciri à te non puto; quare magno perè miratus sum, hæc quæ sequuntur à te subnecti.

72. Nec verò, inquis, agitur de parcendo suspecta de fide, aut moribus doctrina, ut salvo officio, severitas censura committi non possit; sed de materia prorsus arbitraria, quæ gratta, & ut ita dicam, acceptionis personarum, ex justa & rationabili causa capax est. Nescio, utrùm hæc doctrina inter minùs probabiles locum aliquando inventura sit; ego certè, quamvis laxioris doctrinæ insinulator, probabilem non reputo; hunc librum famosum esse constat, aut nullum uspiam famosum extitisse contendo: agitur de damno tertii, nimirum Societatis, quæ nunquam Fagnano, nunquam Baroni, vel tantulum injuriæ intulit, aut certè mali officii; innumeros ferè liberos S. Congregatio, qui vix millesimam Baronianæ asperitatis partem præ se ferebant; hucusque confixit; quis ergo dicat, ab ejus arbitrio pendere, ut librum hunc, vel configat vel absolvat, etiamsi censura dignus censeatur? itane verò mortalium arbitrio subiecti sumus? magnum reverà tum sacrarum, tum humanarum legum dedecus esset, si his frustra reclamantibus, damnetur infons, & ei absolvantur. Prudentis certè Causidici personam non sustines, nec partes impleas, aut munus, cuius quidem est, causam suam apud Judicem fortissimis tueri argumentis, non tamen iis artibus agere, quibus eum, ad iniquam sententiam extorquendam sibi demereatur.

73. Ita demum sententiam tuam concludis: Ne tamen, aut hic auctor, aut eius exemplo ceteri facilitate S. Congregationis abutantur, adjacienda effrenatè in literatos adversarios convicia, notandos hic putarem locos censura obnoxios, monendumque auctorem, ut illos occasione alterius editionis, aut quapiam alia, amoveat; quam res illam docilissimum esse audi, & auctoritati S. Congregationis obsequensissimum. Ab hoc ultimo initium duco, quod sanè vix mihi persuaserim; jam dederat pœnas, con-

fixo illius prioris libro, quem Apologiam S. Congregationis inscripserat; centuram illam in altera parte impensè laudavit, & commendavit, etiamsi contra Sedis Apostolicæ auctoritatem multa, eaque gravia contineat; in hac etiam parte, ut supra ostentum est, multos eosque crassissimos errores admittit; quare non ita facile definire debueras, non agi hoc loco, de parcendo suspecta de fide, aut moribus doctrina; scimus insuper, quanta illi necessitudine devinctus sit, qui toties in jura Sedis Apostolicæ, tum verbo, tum scripto invehit; omitto alia, ex his autem, non adeò docilem fore mihi jure persuadeo. Præterea demus, pauca illa, quæ à te, aliisque tui similibus adnotata fuerunt, in altera editione ab ipso expungenda fuisse; cetera, quæ restant, vel inde quasi approbata censentur, exceptio enim firmat legem, quod sanè incredibilem, tum illi, tum ejus libro auctoritatem conciliaret. Sed cur ea dumtaxat, quæ tu ipse adnotasti, expungenda sunt, non verò alia, iis, fortè pejora? cum reverà hic liber una tantum litura emendari possit. Longè igitur satius esse duxerim, ut verò totus liber configatur, aut saltem relinquatur intactus, ut deinde per justam & moderatam refutationem castigetur: frustra autem id persuadere videntur, ne alii hujus exemplo facilitate S. Congregationis abutantur; cum potius pessimi res exempli futura sit, si paucis dumtaxat expunctis liber denuò edatur, quis enim hac lege, seu conditione, libellos famosos non scriberet?

74. Jam verò hoc unum restat, vir clarissime, ut æqui bonique consulas, & animadversionem meam, eo, quo à me scripta est, animo accipias amico scilicet & Christiano: & cum sæpè in posterum, pro munere tibi credito, libros recognosce debeas; procures omnino, ut Deum semper, non hominem præ oculis habeas, in iis præsertim libris, qui convitiis & aculeis seant: & ut in hac Baroniana lubricatione sistamus, debueras, in primis, omnes errores (aliquos supra indicavi) adnotare, tum convitia, si per numerum liceret, aut certè sincerè significare, in genere, librum aculeis, & convitiis horridum esse, tum deinde imposturas; item illas, quas de Jesuitis interferebat ludicras historiolas, nullo testè, ac proinde à fictis: imposturas autem per collationem reperiisses; cum nulla ferè sit pagina, quam aliqua impostura non fœdarit; addere præterea falsitates, quàm multa enim falsa, ficta, mutata, audita, imminuta, adulterata, pro veris & indubitatis hic auctor vendit: quàm multa invenisses ab eo Scriptoribus per calumniam imposita, in his sanè diligentiam tuam desidero. Ceterum ubi præmissis, in tuo voto, librum illum convitiis, calumniis & falsitatibus plenum esse, non sine crassis aliquot erroribus, optimè deinde judicasses, & collegisses, librum configendum videri. Et verò, ut jam supra dixi, spondere ausim, ad quamlibet illius libri aperturam, aliquid censura & nota dignum statim occurrere; quod si fortè in dubium revoces, ultrò suscipio demonstrandum, vale.

75. PITHANOPH. Nihil sanè magis appositè in hanc rem, à te adduci poterat; & illa dumtaxat Epistola justæ defensionis, seu refutationis loco esse poterat: sed quæso, contrahamus in pauca, ea quæ restant, in altera parte refutanda.

76. ANTIM. Hoc certè nullo negotio fieri posse videtur, cum omnia ferè scripta sint, vel contra P. Stephani Dechamps quæstionem facti, quem dispo. i. sect. i. art. 2. à §. 3. ad ultimum Baro impugnat. vel contra Guimenium toto ferè libro, vel contra Wendrockium,

deum; vel contra auctorem Apologiae Theologorum moralium; Guimenii tractatum quo se ipsum a leuissimis impoſitis & falſimoniis defendit, in hoc arguendo ſuum locum habet: expecto in dies reſponſum P. Steph. Dechamps, nec enim iſt eſt, qui deſenſore indigeat, uti nec P. Ferretius; opusculum etiam addidi ſanis oportunitate, ad deſenſionem Apologiae; De Wendrockio parum ſolliciti ſumus; reliqua omnia vix crediderim, eſſe reſutanda, & volumina multiplicemus, nonnulla tantum qualiſcunque reſellimus; praeſmiſſa tamen denunciaſſe, nullam in toto libro paginam eſſe ab erroribus, vel calumniis, vel aliis mendis immunem, quod non in me prima parte, ad libri aperturam, deſignandum ſuſcepi.

8. PITHANOPH. Ante omnia in Rom. Pontificem non modo parum propenſius eſſe videtur, ſed per ſolummodo & indubitatum errorem diſp. 1. ſect. 1. art. 2. §. 4. negat, Pontificem & Eccleſiam, nimirum in Concilio Lateranenſi, deſignare potuiſſe conuerſas, quae ad juſmorale, id eſt, quae ad mores pertinent, quod certe non tantum erroneum, verum etiam haereticum eſt. Subdit autem Baro palam falſitatem in fine diſti §. ubi haec habet, *Ecceſſum etiam ibi. 2. de Concil. cap. 13. ait, dubium eſſe, an ultimum Lateranenſe Concilium, vere ſit Oecumenicum.* Bellarm. citat. cap. nihil prorsus habet de huius; ſed cap. 17. ubi cum ſibi oppoſuiſſet, dicit Concilium non eſſe generale, illico ſubdit haec verba, *ſed non fuiſſe generale vix dici non poteſt; nam ſi fuerant Episcopos pauciſſimi, nam ad centum non perueniunt; tamen Concilium omnibus patebat, & magis vocati fuerant, & in eo ſummus Pontifex ſed & indubitate praſidebat;* hocne eſt dum videri Bellarmino, an Concilium illud Oecumenicum fuerit: accedit, quod idem Bellarminus in cap. 5. inter Concilia Generalia approbata, inſeruit Lateranenſe V. recentet: hic homo ita ſubtilitibus aſſuefactus, in referendis praeterim ſententiis, ut vix unquam illorum loca & mentem aliter referat; grande profeſſo in Scriptore, ſi quod aliud, vitium; cuncta porro haec, ut Soti ſententiam ſalvaret, quae Leonis & Concilii decreta deſenſore opponitur; tanti eſt, Soti non erraſſe, quam tamen, quamvis alioquin magnum & inſigne Theologum errori minime obnoxium, nullus ſuae compos dixerit; ut & Romani Pontifices diſtincti ſint potius, & Concilia oecumenica procul ſequenda: viderint quae loquax quos pertinet; idem, licet, Baro indicare videtur, diſp. 1. ſect. 1. art. 2. ſubſequenti Baroni argumentatio inepta eſt; res nec temporaria inſidelium Eccleſiaſticae poteſtati ſpectant ad mores; nulla profeſſo eſt haec coſeſſentia; cum enim duo praeterim ad ſalutem non ſunt neceſſaria, nimirum recte credere, & recte agere, non minus ab Eccleſia nobis proponi debet, quam agendum, quid fugiendum, quae quid credendum, vel non credendum. Et ut errare non poteſt, in quo nobis proponit credenda; ita errare non poteſt, in quo nobis proponit agenda; id eſt, ut errare nequeat declarando nobis, quid verum ſit, quo ad fidem; & errare nequit, declarando nobis, quid bonum ſit, quo ad mores. Sibi canit & ſuis muſis Vincent. Baro; ne quidpiam deſignaret Eccleſia, quod illi graviter minime accideret; praecipue velle, ſi poſſet; ſed ſiſtra omnino: ut ut ſit, Reus declinat a iudicis, illius auctoritatem deprimit, & immittit exaltat; quod certe Haereticis ſatis familiare eſt,

ſed velit, nolit, ad Eccleſiam pertinet, controverſias morum decidere, in quo errori obnoxiam dicere, liberè dicam, non erroneum modò, ſed haereticum eſt.

79. ANTIM. Audaciam huius Hominis ſatis laudare non poſſum; palam enim denuntiat in praefatione, ſe hanc provinciam ſuſcepſiſſe diſerto Pontificis juſſu, nimirum libellum famoſum, ſi uſquam aliàs eſſendi, errores paſſim ſpargendi, inſurgendi auctoritatem Eccleſiae; unius Soti opinionem Romani Pontificis & Concilii oecumenici deciſioni antepoſendi, aſſurgendi calumnias & impoſturas pluſquam milles, auctorum loca depravandi, hiſtorias fingendi pro arbitrio, ab omni ratione ſoluto & libero; atque alia huiusmodi; cuncta haec Romani Pontificis juſſu & mandato, a ſe aſſa, dicta & publicata, per intolerabilem audaciam, jactat: ſed abſit, ut Romanus Pontifex talia unquam mandaret; juſſit quidem, Theologiam moralem reſtaurari, juxta genuinam Doctoris Angelici doctrinam; rectè omnino, & ſancitè; noſtri omnes aliam, quo ad hoc, doctrinam non habent; ſed abſit, ut doctrinam S. Aquinatis illam eſſe dicamus, quae duobus hiſce Baronis libris traditur; abſit, inquam, ut eximium illum Eccleſiae Doctorem, cui ſacrae literae & Theologiae diſciplinæ tantum debent tot calumniarum, falſitatum, corruptionum, errorum auctorem eſſe dicamus, ſed quaeſo, pergamus.

80. PITHANOPH. Non eſt omittendum illud, quod paulò intemperantiſſe ead. diſp. & ſect. 1. art. 3. §. 1. ſcribit de Conceptione Immaculata Deiparae Virginis; nullum unquam fuiſſe legitimum D. Thom. diſcipulum, qui vel ex principis ejuſdem Doctoris, vel ex SS. Patribus, ſententiam illam de Conceptione immaculata, erueri unquam potuerit; & rem illam indigno ſarcaſmo concludit, atque, recens inventum fuiſſe; cum tamen in Bulla Alexandrina diſſertè legamus, veterem hanc eſſe Chriſti fidelium erga ejus B. Matrem Virginem Mariam Pietatem ſentientium, &c. quare nullus dubito, quin iſte auctor in cenſuras incurrit latas in hac Bulla, & aliis ante promulgatis; ſed hic homo cenſuras illas non timet, cum totus ſit in laudandis, commendandis ac deſendendis illis cenſuris alterius generis, quod tamen ſub poena excommunicationis lata ſententia, veritum eſt.

81. ANTIM. Aliud quoque majoris fortè ponderis caput oppono, nempe d. 2. ſ. 2. art. 2. §. 2. aſſerere non dubitat, Eccleſiam errori obnoxiam eſſe in controverſis, quae ad mores ſpectant decidendis, inſtitutis Ordinum Religioſorum approbandis & confirmandis, & quibuſdam ſolemnitatem in ſanctorum Album referendis, ac demum in quolibet facto declarando; quam bellè Calvinizat homo iſte, nihil aliud Haereticis crepant, jam à multis annis: cuncta haec, ſi non haeretica, quod deſignare non auſim, temeraria tamen, ſcandalosa, erronea, & in ſcriptore Catholico minime toleranda; calumniam autem Molinæ ab eo aſſectam, licet alias praetermittam, cum vix omnes exhauriri queant, omittendam eſſe, non duxi: dicit enim, negari à Molina nullas definitiones Eccleſiae, ad ordinem articuloſum fidei evehi poſſe, quod manifeſtam calumniam continet; cum ipſe Molina loco à Barone ſemicitato, nimirum in 1. part. diſp. 1. qu. 1. art. 2. diſſertè doceat, Eccleſiam Catholicam habere poteſtatem declarandi ea, quae ad fidem mediata, vel immediate pertinent, & in ſuis definitionibus errare non poſſe; licet facultatem non habeat condendi novam ſcripturam Canonica, vel efficiendi aliquid eſſe de fide, quod ante tale non eſſet implicitè, ſcilicet, vel explicite; nihil habet aliud Molina, quae revera communis eſt Theologorum doctrina; cur igitur Baro

M

Molinæ

Molina affingit, plus illum auctoritati Ecclesiae detraxisse, quam Canum, cui Baro suffragatur, & cum eo sentit, Ecclesiam errori obnoxiam esse in definitionibus quae ad mores, approbationem & confirmationem religiosorum Ordinum, canonizationem Sanctorum, ut vocant aliaque facta omnis generis pertinent: quod multa certe temeritate non caret, ut mitissime loquar de quo alibi.

82. PITHANOPH. Quid quod disput. 4. sect. 1. art. 4. §. ult. Thomam Anglum, impensè commendat, & laudat profundissimam illius doctrinam & eruditionem; quamvis damnatum auctorem esse constet, & omnia illius opera singulari nota confixa; sed quid faceres; quidquid anomalon est, Baroni summo operè placeat; quare non mirum est, si de Iansenio semper honorifice, de Sinnichonumquam sine elogio, & licet Wedrockium refutandum in nonnullis susceperit; non serò id factum esse, facile crederes, cum laudes potius & elogia eidem attextat; satis illi est, si cum Jesuitis vestris acriter agat, in quos, ut jam dixi, convitiorum & imposturarum plaultra intemperantissime, abjecto certè omni pudore, ingerere non dubitat.

83. ANTIM. Nec pepercit Sanctissimo Patriarchae nostro Ignatio, cujus constitutiones carpere & pliusquam canino dente mordere aulus est; praiverant Canus, Sanctes Matiales, & quidam alii, sed Gregorianis & Paulinis constitutionibus, in hoc standum esse nemo Catholicus inficiabitur; imò exercitiorum libellum ab Ignatio exscriptum fuisse, per manifestum plagium, ex libro Joannis de Cineris & eadem exercitia toties mutata & aucta fuisse, constanter asserit, & multa alia contra Societatem toto illo §. 2. art. 2. sect. 1. disp. 3. nescio, qua fronte blaterat, admixtus quibusdam historiis, haud dubie fictis, pro more nullo veritatis fundamento nixis, nisi quod à se auribus exceptas fuisse, testatur; sed calumnias calumniis, mendacia mendaciis hica & dor passim confirmat; hæc porro fabula de exercitiis ab aliis jam efficaciter diffusa est; quod autem mutata & aucta fuerint exercitia, palmarè mendacium est, habui præ manibus dictum exercitiorum libellum typis mandatum anno 1548. mense Augusto, paucis nimirum diebus, post approbationem libelli, datum scilicet eodem anno, die ultima Julii, & sanctè juro, ne jota quidem unum ex aliis editionibus, vel additum, vel detractum fuisse; cujus cum fecissem copiam Eminentissimo Principi, ita obstupuit, ut vix oculis suis fidem haberet, & frontem illam, vel effrontem mentiendi licentiam in homine præsertim Religioso, satis incusare non posset in risum tamen effusum prorupit; ubi legit, centum & mille locis, Guimenii librum, Theophilo ab eo affingi, quis bardus, inquiebat Eminentissimus, id sibi persuadeat; quasi verò discrimen styli utriusque discrimen manifestum non sit, & differendi ratio in Guimenio, ab ea, quam Theophilus tenet, & nunquam dissimulare potuit, prorsus aliena sit; in re notoria falli, & hallucinari, non levi probro vertitur, nimirum malitiæ, vel ignorantiae. Eodem recidit alia plusquam supina Baronis hallucinatio; cum enim ferre non possit, approbationem à Provinciali Ministro Capucinorum Provinciae sanguinis Christi Guimenii libro ultro concessam, præter convitia in eum atque ad eum in Ordinem universum ubertim jacta, negat, ullam esse Provinciam Sanguinis Christi; cum tamen illam Provinciam inter alias Hispaniæ numerari, nototium sit: risit ad hæc Eminentissimus, inhorruit tamen ad

primum libri versum, *absolveram, inquit, D. Fagnani aut verius LEGIS DIVINÆ VINDICIAS*. Quasi vero, D. Fagnani commentaria legis divinae loco, ac proinde pro canonicis libris haberi unquam possint. Ceterum nunquam dixit Guimenius, libellum exercitiorum S. Ignatii esse canonicum, & pertinere ad fidem, id tantum dixisse contentus, omnia & singula in eo contenta, à Paulo III per specialem bullam, post accuratissimum examen, approbata, collaudata & apostolica auctoritate communita; unde Guimenio in hoc imponit; sed quid dico in hoc, cum mille aliis locis eidem imponat; nec illi modo; sed Bellarmino, Salmeroni, Lesio, Thomæ Sanchez, aliisque scriptoribus nostris, in quos nullus, seu Wendrockius, seu, quivis de Lutheri, aut Calvinii grege, acerbis unquam & majori furore invecus est.

84. PITHANOPH. In hoc Catholici aliqui, nomine saltem, Hæreticos facile superarunt; & sub Catholico habitu hoc munere pro dignitate defuncti facere; hoc aliquando, serio potius, quam per jocum, dicere soleo de Societate vestra, verè dici signum esse, cui contradicetur; & verò vix in paginam, aut versum hujus scriptoris satyrici, & plusquam in verecundios conicio, ubi non videam clarissimos & doctissimos misere proscindi, lacerari, mille calumniis & imposturis fœdari; omnes certè dilui non possunt, ne frustra multa volumina occupentur, multas hucque diluimus, Guimenius, & Tamburinus refutante sibi affictas, idem ni fallor eximii scriptores, PP. Ferrier & Dechamps præstituri sunt, ab Illustissimo Caramuele idem mundus expectat; Theophilus ex parte jam vindictus est, reliquum inane reputandum; traducit illum Baro, ut ignorantissimum, sed risum hoc potius quam stomachum movet, & contra istum leviorè certè idum, unde nigriti julle molis volumina, omnigena eruditione ad stuporem & quasi miraculum referta, clypei loco facile opponi possunt, quantumlibet rane coaxent, aut canes latrent? Theophili verò religiosam vitam & piissimos mores in breviario illius vitæ brevi, ut accepi, edendo, melioribus fortè oculis Baro lustrabit.

85. ANTIM. Lacerat etiam auctorem Apologiz, Theologorum moralium, librum prohibitum fuisse, scio, licet nullius doctrinae damnatae in decreto mentionem fieri, certum sit, hoc tamen non facit, quin Baro disp. 4. sect. 1. art. 5. §. 2. meras dumtaxat imposturas contra illum adducat; quia ne per umbram quidem eorum meminit, quæ Baro illi affingit, & loco à Barone appellato, tantum dicit, aliquem sequi posse, pro actione purè morali, ut rem Sacramentariam excipiat, opinionem etiam minus probabilem, modò vere probabilis sit; & disertè addit, tutum non esse, sequi opinionem cujuslibet auctoris, contra communem & plerisque reclamantibus: addo ego, nullam à nobis opinionem in praxi tutam pronunciari, nisi sit verè ac certè probabilis; id est, nulla Ecclesiæ lege prohibita; & gravi rationis momento ad prudentem assensum sufficientem suffulata: sed in singulari opusculo hic annexo, idem auctor, à Baronis aliorumque hominum ejusdem farinae calumniis probè vindicatur.

86. PITHANOPH. Sed his tandem finem ponamus, nec enim cum homine isto agendo, tam argumenta & rationes, juxta institutum nostrum, quam calumnias & imposturas diluimus; crimine ab uno discimus omnes; unum addam, quod de industria lusit in verbo d. 111. §. 1. a. 2. §. ult. ut enim omnes Societatis religiosos designaret, candidatos & professos appellavit, quasi

quod cum Soto sentiat, Professos dumtaxat veros & proprios religiosos esse; cum tamen per Bullam Gregoriam illi secus sentiendum sit. Sed librum abiicio, quod illa luce dignissimum. Unum restat, quod vobis & manant prima illa sua Apologia, ab Alexandro VII. pre damnata, Vincentius Baro vobis & Societati vestrae attulit; & gratissimum mihi accidit, ut copiam illi mihi feceris; præsertim cum alia ratione, ut mihi, ita optimis quibuscumque quæ non sit quæ, ut jam supra diximus tam dira eo quod refutantur, quod exponuntur.

Item. Astu. Cum de homine isto in hoc congressu agendum esset, rationem, cum forte ad manum eius mecum detulisset, adscriptis paginarum numeris illius primi Voluminis, quod deinde, mutata mente, in quoque tomulos, adjunctis quibusdam his, distributum est; tu lege sis.

BREVIS SUMMA ERRORVM, CONVI-
cturam & calumniarum, quæ in Apologia
continentur.

Pag. 1. Imponit Theophilo, quod in Cardinales per Dominicanos, grassetur; quasi verò pauci Dominicani resisti non possint, nisi Eminentiss. Principes ledantur.

Pag. 2. Quod nec Summo Pontifici, nec Ecclesie præcipue scriptum tamen pro Pontifice iustum voluntas scriptum Pontificalia, ex multis opusculis colligitur.

Pag. 3. Quod enitatur, Dominicanam familiam perire. Hoc gratis dicitur; & totam vitam in dissensionibus transegerit, quas iurgia, scandala, infamia Ecclesie ritum & cachinnos pepererunt: infamia scandalum, activum scilicet, præbuit: Hominem auctor professum non noverat.

Pag. 4. Quod nihil Sanctum, nihil sacrum, in ejus consilio ingenio fuerit, & in caput Principis arma intulerit: Hanc verò bonus senex literarum & doctrinæ?

Pag. 5. Fallat hic auctor & ridet constitutiones Societatis; dicit enim non esse jus Societati repugnare, in quo, male citat dictas constitutiones, additque, per Erasmus, scriptulum à Suare re infectum à Cardinali de Lugo facile refutatum fuisse.

Pag. 6. Multas calumnias ab Æmulis & manifestissimis contra Societatem sparsas ex industria arguit. Verbi gratia, quod in ea Xaverii zelus pervertitur; quod Iesuitæ Missionarii lucro duntaxat vivant, & uniones potius in Indias, quam a propagatione eant, &c. Nihil ad hæc, quia falsa est, & inane.

Pag. 10. Imponit Theophilo, quod Dominicanos præcipue ut Pontificum, Ecclesie, bonorum omnium dispensatores humani Hostes; & mortis æ divini iudicii executores, Ecclesiam hæreticis ridendam præbeat: Idcirco, curia te ipsum.

Pag. 11. Idem esse ait Dominicanos Theophilum, quod fuit Calvinistæ Becano. Nihil utquam

Pag. 12. Multa eaque gravissima Theophilo affingit, quo jure, viderint æqui iudicium.

Pag. 14. Horribile, ut vocat, scandalum illi affingit, sed merum Baronis somnium fuit.

Pag. 15. Fingit 130. articulos contra Decalogum & ex variis auctoribus Societatis exceptos fuisse, asserit, mera calumnia; additque, Theophilum cum hæreticis impietate, cum sycophantis, calumniis cettare. Immeritum elogium.

Pag. 19. Dicit, doctrinam D. Thom. Theologicam scilicet, Philosophicam, moralem, &c. ab omni prorsus errore etiam materiali immunem esse: omnes igitur illius Tomi libris canonicis accersendi.

Pag. 20. Dominicanorum ordinem à Luca Wadingo & Alephonso de Castro depressum queritur; & quotquot à Thomistarum doctrina recesserunt, in errores lapsos fuisse dicit omnes igitur, præter Thomistas: v. Scoto, D. Bonaventuræ, &c.

Pag. 21. In Societatem gravissimè debachatur, & Iesuitis verba illa Augustini applicat, sunt quidam inflati utres, spiritu elationis pleni, superbia morbo tumentes, tum hæc addit, phylacteria dilatant, omnia sua laudant, nihil inter sua, non sanctum, non rectum esse, volunt, & in nullo suos deficere unquam exiis nullos errare, omnes Sanctos esse, Doctos, Martyres, Athletas, Heroas, ac demum tribuit cuilibet, ex suis, etiam gregario, quod magnam librorum vim ediderit, idque, citra vel minimum lapsum: Quis quæso hæc unquam, ubi, quando.

Pag. 22. Dicit Marc. Antonium de Dominis, cum defecit à fide, Iesuitam fuisse; quis nescit, Archiepiscopum Spalatensem tunc extitisse? nec unquam professionem emisisse in Societate.

Pag. 23. Societati aliquot dimissos, vel ejectos exprobrat, satius est, malos & ineptos eici, quam retineri.

Pag. 24. Ludit Pium virum Alfonso Rodríguez, risum, inquit, teneatis amici; vix Erasmus, aut Buchananus tam impiè Theophilum reprobum vocat; iudicia sua, Baronis voto Deus non metitur; addit, D. Thomam esse regulam fidei: sed aliam non agnoscimus, quam verbum Dei seu scriptum seu traditum, & Ecclesiam.

Pag. 28. Egredium Romanum, auctorem celeberrimum D. Thomæ corruptorem, non defensorem vocat, Nulli certè plus debet D. Thomæ doctrina,

Pag. 29. Dicit Theophilum posuisse in celum os suum. Quia Canum, Bannem, Soto, & paucos alios Thomistas perstrinxit; Thomistæ igitur sunt celum Ecclesie.

Pag. 35. Magistri S. Palatii munus Iesuitis exosum esse dicit: immo gratissimum, modo bene, ut sit, administratur.

Pag. 36. Excusat Combefisum, quod in quaestione de duplici capite Ecclesie, Arnaldo adhæserit; addit, quaestione esse difficilem, & utrumque de illa bono animo scripsisse: bonum animum errantis ab Ecclesia damnati nemo prudenter laudavit.

Pag. 37. De quaestione Conceptionis Deiparæ ita loquitur, ut suam opinionem, quæ maculatam adstruit, potius esse satis clarescentem; addit Theophilum suæ causæ dissimulatum, quæ nimirum Conceptionem Immaculatam sustinet. Vocat nomen & fidem loquendi ex cathedra & definiendi credenda iudicium: uno verbo plus dicit, quam si nudè & diserte suam opinionem exponeret, & solitis argumentis firmaret censuras per constitutiones Apostolicas latas non veretur.

Pag. 38. 39. 40. Idem argumentum prosequitur; negat definitum, piam illam sententiam esse, quæ immaculatam conceptionem tenet; vult æque definitum, suam esse probabilem; & per decreta Pontificia